

KONGSVINGER
KOMMUNE

Planprogram – plan for naturmangfold i Kongsvinger kommune

Dalermyra på Brandval

28.8.2023

Innhold

Innledning.....	3
Hvorfor utarbeide en plan for naturmangfold i Kongsvinger?.....	3
Målsetninger	5
Tema i planen	5
Organisering	7
Medvirkning	8
Framdriftsplan	8
Vurderinger	9

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

Innledning

Kongsvinger kommune har fått tilskudd fra Miljødirektoratet til å utarbeide en plan for naturmangfold som et virkemiddel for å sette naturmangfoldet på dagsorden og etablere en lokal forankring og medvirkning i utvelgelsen av viktige naturområder i kommunen. Planen skal være utformet som en temaplan med en handlingsplan for naturmangfold, og med medvirkning og lokalpolitisk forankring tilsvarende en kommunedelplan.

Planarbeidet gjennomføres slik at naturmangfoldplanen kan vedtas senest innen 1. april 2025.

Hvorfor utarbeide en plan for naturmangfold i Kongsvinger?

Tap av natur er en trussel mot samfunnet, verdiskaping og egen velferd og er en like stor utfordring som klimaendringene, de to henger tett sammen.

Den nye Naturavtalen, “*Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (GBF)*” ble vedtatt i desember 2022, en avtale som skal bidra til å stoppe den menneskelige ødeleggelsen av naturen på jorden, og begynne å gjenopprette det som allerede er gått tapt.

Naturavtalen er basert på det omfattende vitenskapelige arbeidet til Det internasjonale Naturpanelet (IPBES), og er dermed godt vitenskapelig forankret. Naturpanelet sammenstiller kunnskap om hvordan det går med naturen, og gir samtidig svar på hva som skal til for å snu utviklingen. Ifølge Naturpanelet kollapser viktige økosystemer flere steder i verden, og én million arter står i fare for å dø ut. Naturpanelet sier at det ikke er nok å stanse naturtap, vi må også reparere ødelagte områder. Vi skal ha mer natur – vi skal bli naturpositive. Naturavtalen har fire mål og 23 delmål, som alle land på COP15 forpliktet seg til å nå innen 2030.

To målsetninger har fått stor oppmerksomhet;

- Minst 30 prosent av alle land- og havområder skal bevares og beskyttes mot skadelig påvirkning fra menneskelig aktivitet. Områdene som vernes, skal dekke alle naturtyper, og de skal være sammenhengende. I slike områder skal kun aktivitet som er i overensstemmelse med verneformålet, være tillatt.
- Minst 30 prosent av ødelagte og skadede naturområder skal være under restaurering.

For å følge opp denne avtalen legger regjeringen frem en egen handlingsplan for natur i form av en stortingsmelding neste år, og da vil også Naturrisikoutvalget levere sin utredning som undersøker hvordan norske næringer og sektorer er og blir berørt av tap av natur og naturmangfold og hvordan vi kan håndtere naturrisiko på best mulig måte. I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at klima og natur skal være en ramme rundt all politikk.

Naturødeleggelser og klimaendringer truer også Kongsvinger;

Norge har mye natur, men store deler av den er i dårlig økologisk tilstand. De siste 25 årene har areal med naturskog blitt redusert med 28 prosent. Og enda verre står det til i de rike naturskogene på

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

Østlandet – over halvparten er tapt siden årtusenskiftet. Naturindeksen for våtmark har lenge vært nedadgående. Utviklingen er også gjenspeilet på rødlista, lista som viser hvor stor faren er for at arter blir utryddet. 4957 arter, 21 prosent av artene i norsk natur, står på rødlista. Det går feil vei i mange naturmiljøer, og for enkelte artsgrupper øker antallet på rødlista hver gang en ny publiseres.

Det er i dag for stor avstand mellom nasjonale miljømål og praktisk, kommunal arealforvaltning, noe som ble understreket av OECDs gjennomgang av Norges miljøresultater.

Bærekraftig arealforvaltning

Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger FNs bærekraftsmål, de nasjonale klima- og miljømålene og lokalt folkestyre til grunn for samfunns- og arealplanleggingen.

Samfunns- og arealplanleggingen må bygge på et oppdatert og godt kunnskapsunderlag som grunnlag for reelle strategiske drøftinger, interesseavklaringer og gode løsninger, og sikre at nasjonale rammer og mål følges opp.

Kommunene har en nøkkelrolle i å sikre at naturen blir forvaltet på en god måte og gjennom dette bidra til å stanse tapet av naturmangfold.

I dag verner Norske kommuner i gjennomsnittlig 11 prosent av sitt totalareal, Innlandet fylkeskommune verner 16,85% og Kongsvinger kommune verner 0,49%.

Det er med andre ord et stykke igjen til målet om 30 prosent vern og 30 prosent restaurering, og det innen 7 år. Og det store spørsmålet er;

Hvilke naturområder bør vernes?

Hvilke naturområder er det mest hensiktsmessig å restaurere?

Kunnskap om naturen og naturverdiene i Kongsvinger kommune er mangelfulle.

For å kunne ta bærekraftige beslutninger i arealforvaltningen må vi ha tilstrekkelig kunnskap om naturarealene i kommunen, og kartlegge naturressurser og verdier. Regjeringen kaller det naturregnskap, FNs nye standard (2021) kaller det økosystemregnskap. I Innlandet arbeides det for at det utarbeides og tas i bruk et areal- og naturregnskap.

En plan for naturmangfold vil gi et kunnskapsunderlag og bli et viktig verktøy i kommunens daglige forvaltning av naturverdier. Den vil kunne gi oss oppdatert kunnskap om naturen i Kongsvinger kommune, og planprosessen kan bidra til å identifisere viktig naturmangfold, økologiske sammenhenger og funksjonsområder på land og i sjø.

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

Målsetninger

Hovedmålet med planen er å få en helhetlig oversikt over verdifulle naturområder, landskaper og arter i Kongsvinger kommune. Planen skal bli et retningsgivende styringsverktøy for kommunen og gi et bedre beslutningsgrunnlag for å avveie ulike interesser, forenkle saksbehandlingen og skape mer forutsigbarhet. Planen skal etablere et godt kunnskapsgrunnlag for rullering av kommuneplanens arealdel. Det er samtidig et delmål for å utløse engasjement og oppfordre til medvirkning og eierskap til planen, og at vi i løpet av prosjektet får økt kompetanse både internt og eksternt om naturmangfoldet i kommunen.

Forhåpentlig vil arbeidet sette enda mer fokus på naturen i Kongsvinger og gi næringslivet, offentlig forvaltning, grunneiere og andre et styrket insentiv til å ta vare på naturverdiene som finnes her.

Tema i planen

Planen vil ta utgangspunkt i eksisterende kunnskap og kartlegginger av naturmangfoldet i kommunen. Videre legges det opp til at det hentes inn ny kunnskap om kommunens naturmangfold gjennom arbeidsmøter med interessegrupper og høringsinnspill. Der planarbeidet identifiserer kunnskapshull om naturmangfoldet, kan dette legges inn som et oppfølgende tiltak med bestilling av nye kartlegginger under planarbeidet eller i planens handlingsplan. Temaene for planen kan deles inn i 6 kategorier:

Tema	Beskrivelse
Naturverdier i Kongsvinger	En gjennomgang av kunnskapen vi har om de naturverdiene som finnes i Kongsvinger
Digitalisering	Det foreligger mye kunnskap i forskjellige kartløsninger, planer, strategier og undersøkelser. Ikke alt er digitalisert. Vi trenger en sammenstilling og digitalisering av all relevant og datert kunnskap for å finne ut hvor kunnskapshullene er.
Sammenhengende naturområder og lokalt viktig grønn infrastruktur - GIS analyse	Planen vil ta for seg viktige økologiske funksjonsområder. Slike områder kvalifiserer ikke alltid som verdifull natur i henhold til kartleggingshåndboken, men kan likevel være svært viktige lokalt. For å forstå hvordan vi kan knytte sammen store, sammenhengende naturområder må vi vite hvor sammenhengen brytes. Dette krever gis-arbeid koblet med god kunnskap om naturområdenes funksjon.
Utfordringer og trusler for naturmangfoldet	En gjennomgang av hva som er de største truslene mot naturmangfoldet i dag.
Identifisere ytterligere kunnskapsbehov og områder med særlig behov for tilleggskartlegging	Gjennom prosessen vil det kunne fremkomme behov for å kartlegge områder eller artsgrupper i kommunen som for eksempel ikke tidligere er kartlagt eller hvor kartleggingen er mangelfull. En del av naturtypekartleggingene er gamle og kan være satt etter eldre kriterier for verdisetting. Det kan også være litt lite informasjon om verdiene i de enkelte områdene.

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

Handlingsplan	Planen skal inneholde en handlingsplan med konkrete tiltak for videre arbeid med naturmangfoldet i kommunen. Handlingsplanen skal angi ansvar, ressursbruk og frister for gjennomføring av tiltak som beskrives.
---------------	--

En viktig del av arbeidet vil bli å kartlegge og kartfeste lokalt viktig naturmangfold og forbindelseslinjene mellom dem. Naturområder og forekomster kan ha verdi lokalt selv om de ikke fyller kriteriene for nasjonal eller regional interesse.

Kongsvinger kommune står fritt til å definere hva vi legger i lokal verdi. Det er ikke gitt noen kriterier for dette. For eksempel kan det være relevant å ta med:

- kjente funksjonsområder for arter, for eksempel rasteområder for fugl eller forflytningskorridorer for hjortevilt
- naturtyper som det er lite av lokalt, selv om de er vanlige på landsbasis
- kantsoner og restområder i jordbrukslandskapet
- naturområder i byer og tettsteder
- natur som er viktig for økosystemtjenester

Vi kan også velge å inkludere lokaliteter der naturmangfoldet har verdi i en kontekst; at historie eller bruk av området tilfører naturmangfoldet en ekstra dimensjon.

Eksempler kan være:

- naturområder som brukes av skoler/barnehager
- naturområder som er viktige turmål
- natur som har rike opplevelseskvaliteter, symbolverdi eller betydning i kultur og historie

Identifisering av lokalt viktig naturmangfold bør også ha fokus på landskapsøkologiske funksjonsområder, eller forbindelseslinjer mellom verdifulle naturlokaliteter. Eksempler på slike funksjonsområder er kantsoner, bekkedrag, grøntdrag, skogsområder, våtmarkssystemer og trekkområder. Sammenhengende strukturer i naturen er viktig for godt fungerende økosystemer.

Det ble gjort mye bra og grundig arbeid rundt noen av disse temaene på 1990-tallet og begynnelsen av 2000-tallet i kommunen, så mye av metodikken finnes allerede. Mange av kartene som ble laget den gangen trenger å bli oppdatert og digitalisert.

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

Organisering

Miljødirektoratet har ingen spesielle krav til organisering av planarbeidet. De fleste kommuner som har utarbeidet naturmangfoldsplan har valgt å organisere arbeidet som et prosjekt. Det anbefales at arbeidet blir fulgt opp gjennom en arbeidsgruppe, styringsgruppe og eventuelt referansegruppe, mens en fast saksbehandler har det daglige ansvaret for framdriften. På bakgrunn av tidligere erfaringer fra andre kommuner og anbefalingene fra miljødirektoratet, anbefaler kommunedirektøren denne organiseringen av arbeidet:

Arbeidsgruppe	Gruppen består av ansatte fra kommuneadministrasjonen, og både naturfaglig og planfaglig kompetanse er dekket opp. Gruppen tar ansvar både for framdriften i arbeidet og innholdet i planen.
Styringsgruppe	Gruppen har ansvaret for å styre prosjektet, at prosjektet blir prioritert i organisasjonen og at det kommer i mål. Gruppen består av enhetsledergruppen i miljø og samfunn og i tillegg kommunalsjef oppvekst og læring.
Referansegruppe	<p>Interessenter samles i en fast rådgivende gruppe for å sikre at alle får samme informasjon. Gjennom gruppen kan det samles kunnskap om viktige naturområder av lokal verdi og artsgrupper som ikke er fanget opp gjennom kommunens tidligere kartlegginger. Gruppen består av</p> <ul style="list-style-type: none">○ Naturvernforbundet○ Bondelag○ Statsforvalteren○ 7 sterke○ Fylkeskommunen○ Turistforeningen (DNT)○ plastpiratene○ Birdlife○ skogeierorganisasjoner (Glommen Mjøsen og Norskog)○ Kongsvinger jff og Brandval jff○ Statskog○ Klosser○ Høgskolen○ Skolerepresentanter○ grunneierorganisasjoner <p>Ikke uttømmende oversikt</p>

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

Medvirkning

En forutsetning for tilskuddet er at kommunen skal etablere en lokal forankring og medvirkning i utvelgelsen av viktige naturområder i kommunen.

Forslag til møter i referansegruppa:

Møte 1: Informasjon om planen, diskusjon rundt prosess og planprogram

Møte 2: Informasjon om formål, strategier og tiltak. Diskusjon rundt de ulike plantemaene.

I tillegg er det planlagt å arrangere ulike arbeidsmøter med referansegruppa. Hensikten med arbeidsmøtene er å samle kunnskap om viktige naturområder av lokal verdi og artsgrupper som ikke er fanget opp gjennom kommunens tidligere kartlegginger, og diskutere forvaltningsstrategier.

Forslag til arbeidsmøter:

Arbeidsmøte 1: møte med faginstitusjoner

Arbeidsmøte 2: Møte med natur- og friluftorganisasjoner

Arbeidsmøte 3: Møte med grunneiere og grunneierorganisasjoner

Framdriftsplan

Tabell 1 viser foreslått fremdriftsplan i planarbeidet. Kommunedirektøren foreslår workshop med interessegrupper høsten 2023 for å innhente informasjon om naturmangfoldet i kommunen. Det foreslås offentlig høring av planforslaget sommeren 2024. Det er lagt opp til at planen skal vedtas i slutten av 2024.

Hendelse	Tidsrom
Vedtak om at temaplan for naturmangfold skal utarbeides	6. september 2023
Møte 1 referansegruppa	September/oktober 2023
Møte 2 referansegruppa	Januar/februar 2024
Arbeidsmøte 1 møte med faginstitusjoner	September/oktober 2023
Arbeidsmøte 2 Møte med natur- og friluftorganisasjoner	Oktober/november 2023
Arbeidsmøte 3 Møte med grunneiere og grunneierorganisasjoner	November/desember 2023
Høring av planen	Mai/juni 2024
Vedtak av planen	November 2024
Rulleres	Årlig i forbindelse med økonomiplanarbeidet

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

Det vil legges stor vekt på at resultatet blir både et håndterbart og nyttig hverdagsverktøy for forvaltningen, samtidig som det er lett tilgjengelig for innbyggere, utbyggere og andre interesserte. I tillegg må det på en enkel måte kunne oppdateres og holdes levende, i takt med ny kunnskap og endringer.

Vurderinger

Føringer fra kommuneplanens samfunnsdel med sine visjon og fem satsingsområder:

Den langsiktige arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel legger bl.a. opp til en målrettet og strategisk arealpolitikk som bl.a. fastsetter rammene for arealpolitikken. Kommunens mål for perioden 2018–2030 er å legge til rette for vekst i befolkning og arbeidsplasser innenfor rammene av en bærekraftig utvikling. Hvis utbyggingsspørsmål utfordrer bærekraftperspektivet, er det viktig å sikre fellesskapets interesser i form av blant annet friluftsliv og rekreasjon, jordressurser og kulturlandskap/kulturminner og kulturmiljø.

For å kunne drive kunnskapsbasert og bærekraftig arealforvaltning er det nødvendig med kunnskap om arealene og naturverdiene i kommunen. En temaplan for naturmangfold vil kunne gi denne kunnskapen.

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

Kompetanse- og næringsutvikling

... handler om rollen Kongsvinger som regionsenter og regionen som helhet har når det gjelder å skape vekst og bærekraftig utvikling.

By- og tettstedsutvikling med kvalitet

... handler om å skape attraktive løsninger med høy kvalitet i bysentrum og tettstedene. Sammen med en bevisst areal- og transportpolitikk skal dette bidra til en bærekraftig by- og tettstedsutvikling.

Mangfold og inkludering

... handler om innsats for at alle innbyggere skal oppleve tilhørighet, trygghet og inkludering, og om hvordan kommunen må tilrettelegge for at alle kan delta likeverdig og aktivt i utviklingen av lokalsamfunnet.

Livsmestring hele livet

... handler om innsats for at alle innbyggere skal oppleve livskvalitet og livsmestring i alle livets faser.

Samarbeidsdrevet og digital kommune

... handler om Kongsvinger som en regional drivkraft i utviklingen av effektive og innbyggervennlige tjenester med fokus på behovsdrivet og innovativ tjenesteutvikling tilpasset endringer i samfunnet. Kommunens involvering i og evne til å ta i bruk samlede ressurser, produkter, teknologi og kunnskap vil være avgjørende for kommunens omdømme og konkurransevne.

Visjon Kongsvinger 2030

Visjonen skal gi tro på fremtiden, motivere og gi noe å strekke seg etter.

*Sammen for et grønt
og pulserende
Kongsvinger*

Til sammen vil de fem satsingsområdene bidra til å bygge opp under et bærekraftig Kongsvinger-samfunn. De viser at Kongsvinger ønsker å jobbe med alle de tre aspektene som er knyttet til bærekraft.

- Et **sosialt** bærekraftig Kongsvinger gir innbyggerne lik tilgang til sysselsetting, kultur, egnede boliger, gode bomiljøer, utdanning, sikkerhet og deltakelse i samfunnet
- Et **økonomisk** bærekraftig Kongsvinger sikrer gode rammevilkår for utvikling av et attraktivt næringsliv, satser på økt kompetanse og legger til rette for å skape verdier og utvikling i lokalsamfunnet, noe som over tid vil opprettholde et godt velferds- og tjenestetilbud.
- Et **miljømessig** Kongsvinger tar grep for å forebygge klimaendringer og sikre miljø- og naturressurser mot ødeleggelse, nedbygging og forurensning.

Snakk med oss

SERVICETORGET
Telefon: 62 87 40 00
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30

www.kongsvinger.kommune.no

Skriv til oss

KONGSVINGER KOMMUNE
Postboks 900
2226 Kongsvinger

E-post:
postmottak@kongsvinger.kommune.no

Org. nummer: 944 117 784

Besøk oss

SERVICETORGET
Rådhusplassen 3
2212 Kongsvinger

Åpningstid:
Man, tir, tor, fre kl. 08:00 - 15:30
Ons kl 09:00 - 15:30